

LAPSE ÕIGUSED – MALALA YOUSAFZAI LUGU

Materjali autor: Maarit Jõemägi

KOOLIASTE:	II kooliaste
AINETUND:	Ühiskonnaõpetus
LÕIMING:	III kooliastme inimeseõpetus, teema „Inimese elukaar ja murdeea koht selles”
ÕPITULEMUSED:	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste ja vastutuse tasakaalu. <i>Eelnevalt on käsitletud inimõiguste ja lapse õiguste teemat.</i>
TUNNI PIKKUS:	45 min
ABIMATERJALID:	<ul style="list-style-type: none">• TÖÖLEHT. Ühenda õige mõiste ja seletus• ALLIKAS 1. Malala Yousafzai• Abiks õpetajale
SISSEJUHATUS: 6 min	<p>Õpetaja esitab küsimused:</p> <ul style="list-style-type: none">• Miks on inimõigused ja lapse õigused olulised?• Milliseid inimõigused ja lapse õigusi oskad nimetada? <p>Õpetaja loeb ette tsitaadi „Ma ei räägi oma lugu, justkui oleks see eriline, ma räägin, kuna minu lugu on paljude tüdrukute lugu” ja palub mõelda õpilastel järgmistele küsimustele:</p> <ul style="list-style-type: none">• Mida sellega soovitakse öelda?• Kes selle võis öelda?• Miks ta seda ütles? <p>Õpetaja selgitab, et tund räägib Malalast ja lapse õigusest haridusele.</p>
ÕPPIMINE: I osa 12 min	<p>Õpetaja jagab kätte TÖÖLEHE mõistete kohta.</p> <ul style="list-style-type: none">• Iseseisev töö. Õpilased proovivad ühendada mõisted õigete selgitustega.• Paaritöö. Kui õpilased on iseseisvalt lõpetanud, siis kontrollivad nad paarilisega, kas nende vastused kattuvad. <p>Õpetajaga koos vaadatakse mõisted üle ning vajadusel selgitab õpetaja õpilastele nende tähendust.</p>

II osa
12 min

KOKKUVÕTE:
10 min

Õpetaja jagab õpilastele Malala loo (ALLIKAS 1).

Õpetaja kirjutab tahvile küsimused, mida õpilased lugedes jälgivad:

- Kes on Malala?
- Kui vana oli Malala temaga juhtunud õnnetuse ajal?
- Mis juhtus Malalaga?
- Kuidas sina iseloomustaksid Malalat?
- Kuidas väljendub Malala vaprus sinu meelest?
- Mille eest võitleb Malala? Miks see on oluline?

Õpetaja juhhib arutelu klassis järgnevate küsimuste abil.

Kui on rohkem aega, siis on võimalus moodustada grupid, kus õpilased panevad ühiselt kirja.

- Nimeta põhjused, miks lapsed soovivad koolis käia?
- Miks soovid sina kõige enam koolis käia?
- Miks on oluline koolis käia?

Õpetaja palub õpilastel lõpetada lause:

Koolis käimine annab mulle ...

Õpetajal on võimalus jätkutegevusena tutvuda Malala lühikese eluloo-
ga „Malala Yousafzai, Activist | Biography” (3:17). Kättesaadav aadressil
<https://www.youtube.com/watch?v=6by9NEHT9GM>

TÖÖLEHT:

Ühenda õige mõiste ja seletus

1. Nobeli rahupreemia	A. Maailma vanimaid ülikoole
2. Inimõiguslane	B. Maailmarahu edendamise eest antav preemia
3. Pakistan	C. Inimene, kes korduvalt rikub inimõigusi
4. Taliban	D. Noorim Nobeli preemia laureaat
5. Inimõigus	E. Maailma üks uuemaid ülikoole
6. Malala	F. Riik Lõuna-Euroopas
7. Malala Fond	G. Inimene, kes kaitseb ja edendab inimõigusi
8. Oxfordi ülikool	H. Õigus, mis kuulub igale inimesele maailmas
	I. Õigus, mis kuulub ainult kindla riigi kodanikule
	J. Seisab tüdrukute õiguse eest haridust saada
	K. Rühmitus, mis kasutab võimu saamiseks vägivalda
	L. Riik Aasias

ALLIKAS 1:

Malala Yousafzai (sündinud 12. juulil 1997 Pakistanis)

*„Ma ei räägi oma lugu, justkui oleks see eriline,
ma räägin, kuna minu lugu on paljude tüdrukute lugu.”
Malala*

Malala on Pakistanist pärit noor inimõiguslane, kes võitleb aktiivselt tüdrukute ja naiste õiguse eest haridusele. 2014. aastal pälvis ta selle eest vaid 17-aastasena Nobeli rahupreemia, ühtlasi on ta noorim Nobeli preemia laureaat.

Joonis 1. Pakistan maailma-kaardil. Allikas: Kaart: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=7517858>.

Malala elas ja käis koolis Mingora linnas, Pakistanis. 2008. aastal võttis Taliban linna oma kontrolli alla. Taliban on sõjalis-poliitiline äärmusrühmitus, mis kasutab vägivalda, et valitseda erinevaid piirkondi. Täpselt nii juhtus ka Malala kodulinnaga. Relvade ja vägivaldaga keelati näiteks televiisori omamine ja muusika mängimine, aga ka tüdrukutel kooliskäimine. Malala oli siis 11-aastane ja ta pidi koju jääma. Kuna ta isa oli õpetaja, sai Malala jätkata hariduse omandamist kodus, kuid see ei rahuldanud aktiivset ja kõigi tüdrukute haridust pooldavat Malalat. Nii pidas ta 2008. aasta lõpus kõne kohalikus meediaklubis, milles mõistis hukka Talibani piirangud tüdrukute haridusele. 2009. aasta kevadeks oli Taliban sulgenud piirkonnas kõik neidudekoolid ning paljud neist ka õhku lasknud. Malala alustas pseudonüümi all olukorrast blogimist uudistekanalile BBC Urdu ning esines ka televisioonis, tema peamiseks sõnumiks oli, et tüdrukud peavad saama koolis käia. Nii kasvas ka Malala tunnus, kuid nende kodukant oli jätkuvalt ohtlik ja perekond otsustas põgeneda teise linna, kus ta sai ka kooliteed jätkata.

Malala julged väljautlemised ja blogimine ei jäänud Talibanile märkamata ning 9. oktoobril 2012 tulistas äärmusrühmituse sõdur Malalat ja veel kahte tüdrukut, kes olid just koolis eksami sooritanud ning olid nüüd bussiga koduteel. Kõik kolm jäid ellu, kuid Malala vigastused olid erakordselt rasked ja ta viidi pikale haiglaravile Inglismaale. Pakistani valitsus ja paljud islamivaimulikud mõistsid rünnaku hukka.

Malala ja ta perekond jäid Inglismaale ning koostöös paljude heade inimestega loodi Malala Fond, mille eesmärk on võidelda tüdrukute õiguse eest haridusele. Fondi kaudu toetatakse tütarlastekoolide rajamist, kohalike õpetajate ja aktivistide tööd ning panustatakse teema teadvustamisele üle ilma. Malala ise õpib Oxfordi ülikoolis, kuid kasutab iga võimalust, et anda intervjuusid, osaleda konverentsidel ja rääkida sellest, kui oluline on võrdne ligipääs haridusele. Malala on oma julgusega ka omajagu saavutanud, nii on Pakistani riik loonud eraldi fondi, et tüdrukud saaksid nende riigis haridust ning temast on tehtud mitu filmi ja kirjutatud raamatuid, mis on samuti paljusid inspireerinud oma kodukohas aktiivne olema ja inimõiguste eest seisma.

Kasutatud allikad:

Yousafzai, Malala; Lambi, Christina. (2015). Ma olen Malala. Kirjastus Sinisukk

Kristof, Nicholas (26.09.2015). Malala Yousafzai's Fight Continues. New York Times

Malala fondi koduleht <https://www.malala.org/malalas-story>

Encyclopædia Britannica <https://www.britannica.com/biography/Malala-Yousafzai>

Nobeli preemiate koduleht <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2014/yousafzai/facts/>

ABIKS ÕPETAJALE:

Mõisted ja seletused

Nobeli rahupreemia – Maailmarahu edendamise eest antav preemia

Inimõiguslane – Inimene, kes kaitseb ja edendab inimõigusi

Pakistan – Riik, mis asub Aasias

Taliban – Rühmitus, mis kasutab valitsemiseks vägivalda

Inimõigus – Õigus, mis kuulub igale inimesele maailmas

Malala – Noorim Nobeli preemia laureaat

Malala Fond – Seisab tüdrukute õiguse eest haridust saada

Oxfordi ülikool – Maailma vanimaid ülikoole

